

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Általános- és Felsőgeodézia Tanszék

Homolya András

140 év: Mechanikai Állomás, Süss, MOM, MOM Park ...

(Szemelvények a Magyar Optikai
Művek történetéből)

A Rédey István Geodéziai Szeminárium és a
MFTTT Szakmatörténeti Szakosztály közös szervezése
2017. március 17.

Szemelvények a Magyar Optikai Művek történetéből

1. Ferdinand Süß -Süss Nándor
2. A gyár története
3. A gyár által készített (elsősorban geodéziai) eszközök, műszerek
4. A jelen és a jövő...

Másolat a Marburgi Családkönyvből 2/2

S u B. Werner Ludwig, luth., Mechanikus u. stud. der Na-
turwissenschaft, wohnh: Töpfermarkt 272 *Wohnh. 272(288)*
S.d. Georg Werner S., Bürger u. Tischlermetr. u.d. Marie
Dorothea Lohmann
geb. ~~etwa 1827~~ in Leipzig *6.2.1825*
verh. 17.5.1846 mit Susanne Emma Schubart
T.d. Göttl. Sch. u.d. Anna Chns. Schömmering *30981*
geb. 22.10.1829, gest. 17.1.1863
-Kinder- siehe die nächste Seite !

34539

272(288)

192.

S u B. Werner Ludwig, luth.)
Kinder: 1. Sohn, geb. 1.2.1846 vorehel., gest. 1.2.1846
2 Stdn. alt., 6 1/2 Monatekind
2. Werner Heinrich Philipp Ferdinand, geb. 25.9.1848
3. Emma Maria Hedwig, geb. 19.3.1850 *X Wolf*
geb. 19.3.1850
geb. 19.3.1850
4. Karl August Hermann, geb. 22.3.1853
5. Johann Heinrich Ludwig Friedrich, ref.. Baukommissar

1.4.

+ 1921

Bielefeld

34540

1848. szeptember 25.

Ferdinand Süß

- 1848. szeptember 25. született **Marburgban**
(Németország, Hessen tartomány)

Alfred Wegener

(1880, Berlin - 1930. Grönland)

a **Marburgi** Egyetem professzora
Lemeztektonika (kontinensvándorlás)

• apja

-

• az

kusa

ekül

ikus

- az ifjú Suess 20 évesen átveszi a műhelyét
- később a Marburgi Egyetem mechanikusa

Ferdinand Süß

- 1848. szeptember 25. született Marburgban
(Németország, **Hessen** tartomány)
- apja: Werner Süß, a Gramophoneco főmechanikusa
 - Frankfurt - Kassel távíró vezeték elvágása
 - az 1848. évi forradalom után Amerikába menekül

Leiningen - Westenburg Károly

(1819, **Hessen**, Ilbenstadt - 1849. Arad)

Az 1848-49 szabadságharc tábornoka, aradi vértanu

- később a Marburgi Egyetem mechanikusa

Ferdinand Süß

- 1848. szeptember 25. született Marburgban (Németország, Hessen tartomány)
- apja: Werner Süß, a Gramophoneco főmechanikusa
 - Frankfurt – Kassel távíró vezeték elvágása
 - az 1848. évi forradalom után Amerikába menekül
- az anyai nagyapja nevelte fel, aki szintén mechanikus
- 14 évesen már képzett műszerész
- az ifjú Süß 20 évesen átveszi a műhelyét
- később a Marburgi Egyetem mechanikusa
- saját tervezésű eszterga és körosztó gépet készít

Ferdinand Süß - Süss Nándor

Meghívást kap Kolozsvári Tudományegyetem dékánjától
az egyetemi mechanikusi állás betöltésére

Süss Nándor 1876-ban áttelepül Kolozsvárra

A Kolozsvári Tudományegyetem főépülete

Süss Nándor

- kialakítja az egyetemen a „Mechanikai Állomás”-t

1876. július 1.

Egy időben ezt tekintették a „Süss” (MOM)
születésnapjának

- kutatás-fejlesztés
- műszerészképzés

Budapesti Állami Mechanikai Tanműhely

Alapítva: 1884-ben

Hajdanában...

...és napjainkban

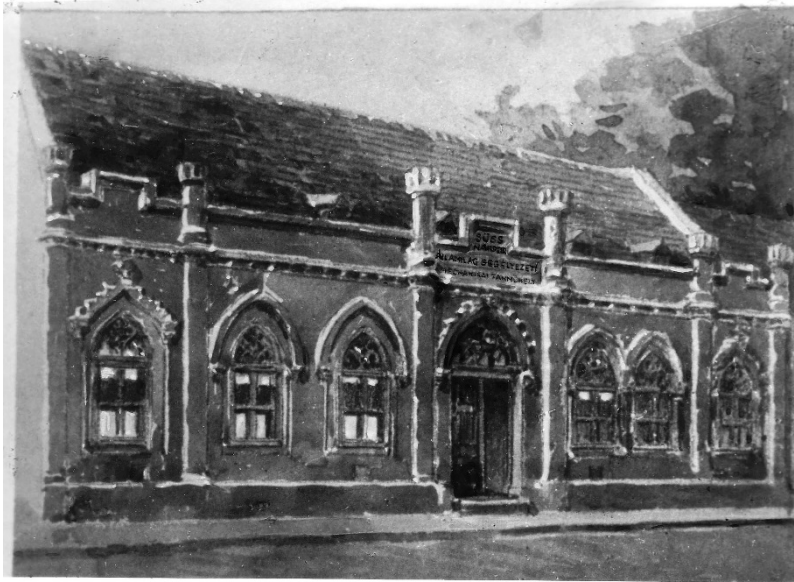

Budapest, VI. Mozsár utca 8.

Budapesti Állami Mechanikai Tanműhely

- 4 éves műszerészképzés
 - napi 8 óra gyakorlat
 - napi 2 óra elmélet
 - vasárnap 2 óra rajz
- felvételi követelmény: 4 reál vagy polgári osztály
- vizsga: szeptemberben, miniszteri biztosok előtt
- korlátozott a felvételi létszám
- az állami támogatás kevés: bér munkával egészítik ki
- az épület így szűknek bizonyult

Az új telephely 1891-ben

Hajdanában...

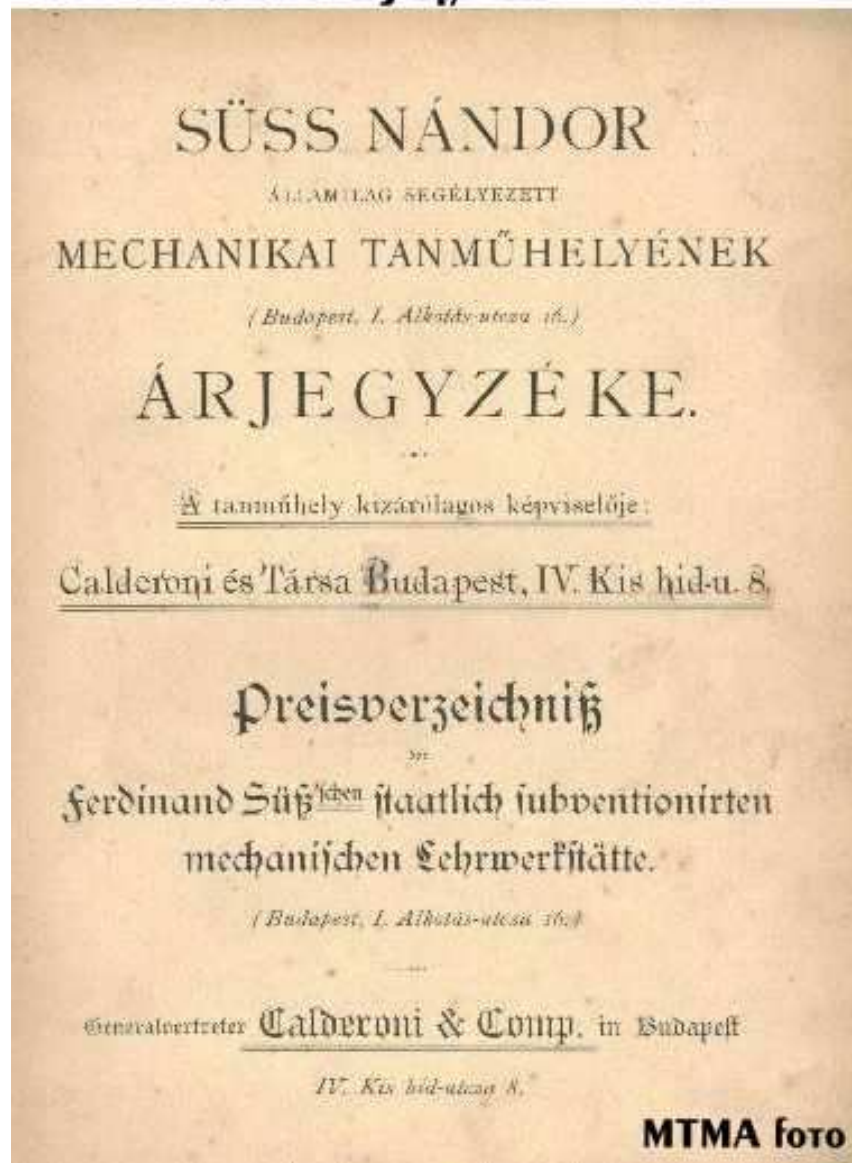
...és napjainkban

Budapest, I. (most XII.) Alkotás utca 9¹¹

Az új telephely jellemzői

- 1895-ben már 35-40 fő dolgozik az intézetben
- új műhelyek, épületek:
 - mechanikai műhely
 - gépműhely
 - osztóműhely
 - asztalos-, lakkozó- és kovácműhely
 - a **geodéziai műszerek szabályozására** külön elszigetelt épület
 - a nyersanyag **vasmentességének** vizsgálatára külön elszigetelt épület
- oktatás tantárgyai:
 - szakrajz, mértan, ábrázoló-mértan, számtan, fizika, vegytan, elektrotechnika, anyagtan, készüléktan, távírástan, könyvviteltan, magyar polgári ügyiratok szerkesztése
- meghívott előadó: dr. Hermann Antal műegyetemi tanár

SÜSS NÁNDOR ÁRJEYZÉKE - 1897

Részlet az előszóból:

„Hogy a műhely valóban tanműhely legyen, őrizkedünk a munkák gyárszerű előállításától, a fősúlyt arra fektetve, hogy tanítványaink minél magasabb fokú kézügyességet sajátítsanak el és az intézet készítményei rendeltetésüknek teljesen megfeleljenek.”

Világkiállítási elismerések, díjak

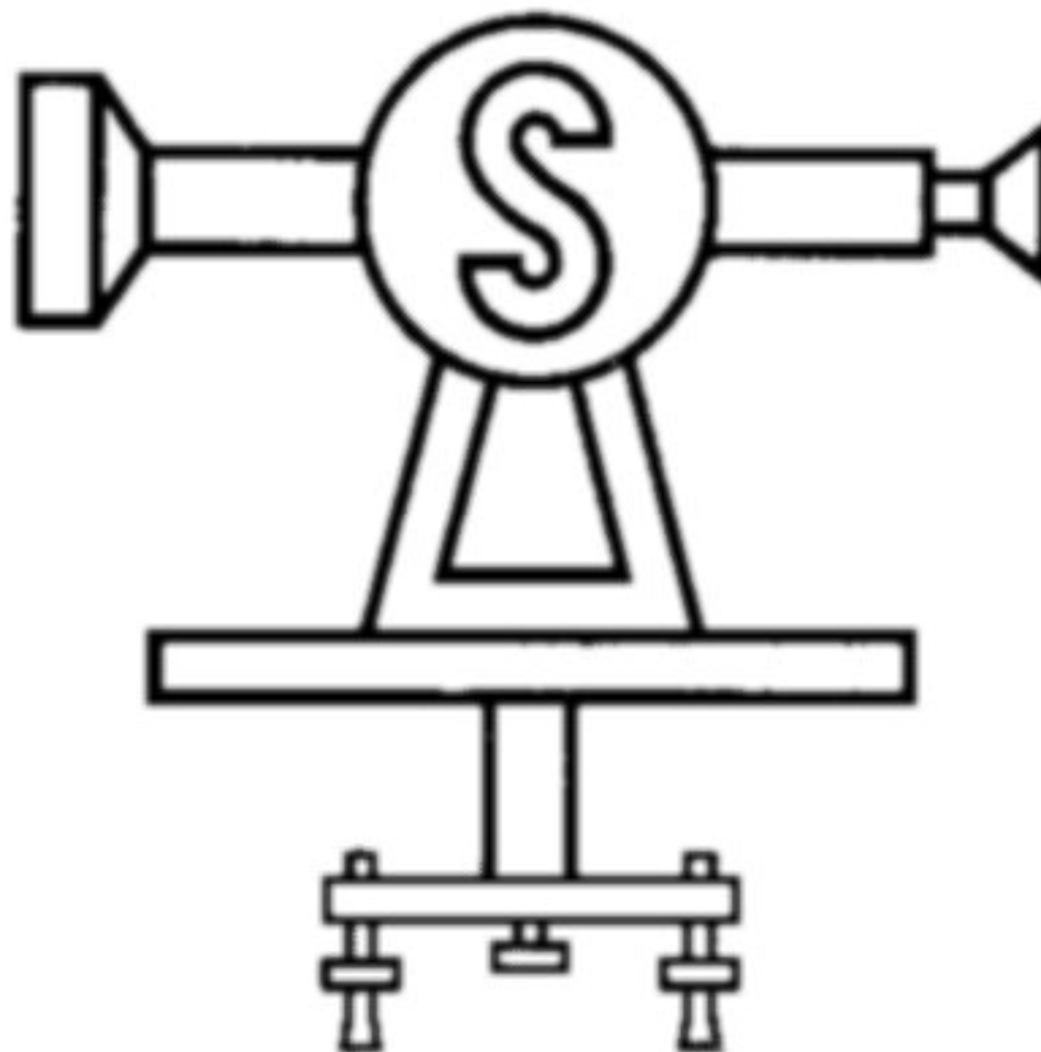
- 1896. Budapest
- 1897. Brüsszel
- 1900. Párizs

A Csörsz utcai gyár 1905 körül

Süss Nándor féle Pracisio Mechanikai Intézet
1900.

Süss Präciziós Mechanikai Intézet Rt.

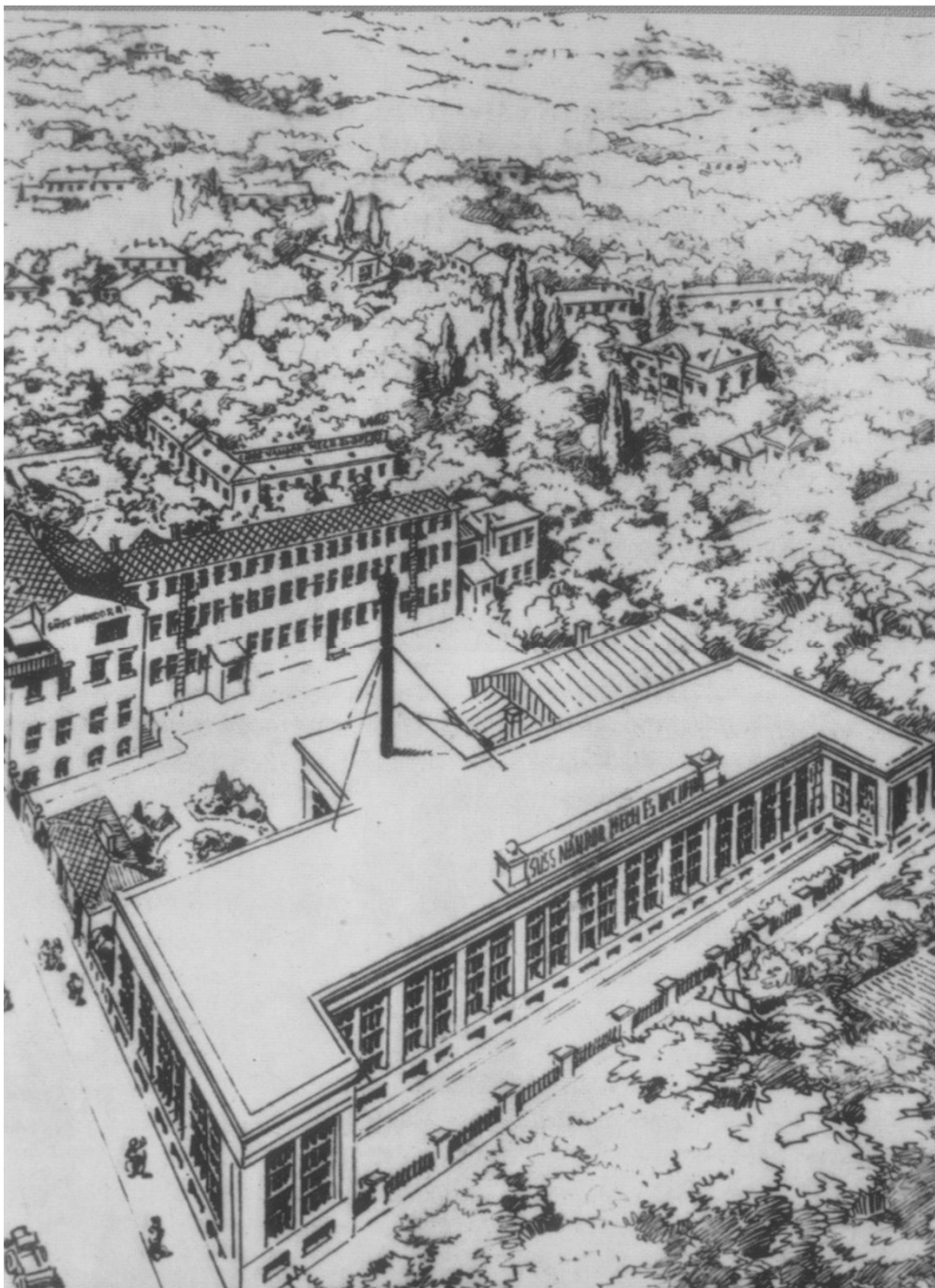
1918.

Magyságos Süss Nándor igazgaló úr 50 éves önállóságának emlékére!

1868

1918

A gyár új
épületeinek
tervei
1920-ban

1921. A C. P. Goerz cégtől megvásárolja az
optikai üvegcsiszolás licenszét

Süss Nándor Präciziós Mechanikai és
Optikai Intézet Rt.
1922.

1921. április 1.

Süss Nándor
halála

1930.

Tulajdonosok:
Magyar Állam, Honvédelmi Minisztérium 49%
Zeiss-Goerz konzorcium 51%

(1940-ben a részvényarányt módosították 50-50%-ra 1% majoritás mellett.)

A gyár épületei 1933-ban

1936.

Junghans óragyár licenc megvásárlása:
légvédelmi tüzérségi gyújtószerkezet gyártására.

„Csillagnyilazó”

Védjegy

Vezérigazgató:

Preisinger Frigyes

1932-ben

A „Csillagnyilazó” szobor

2009-ben

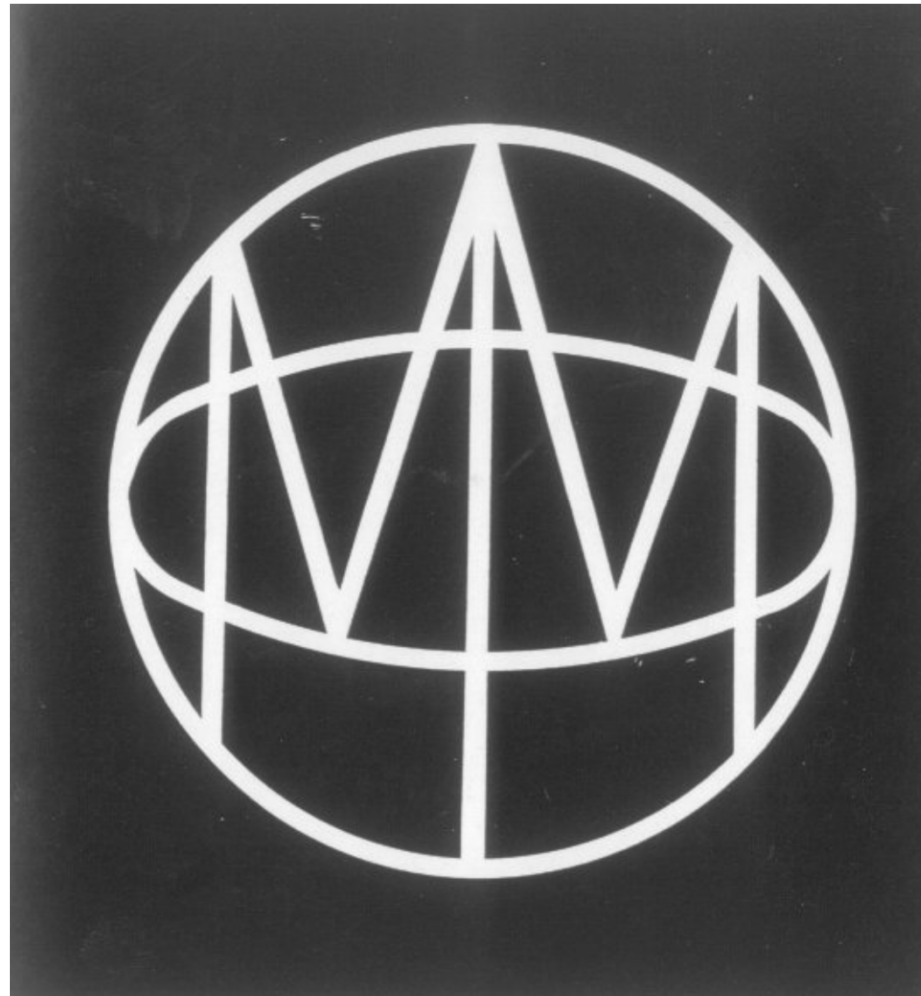

1937.

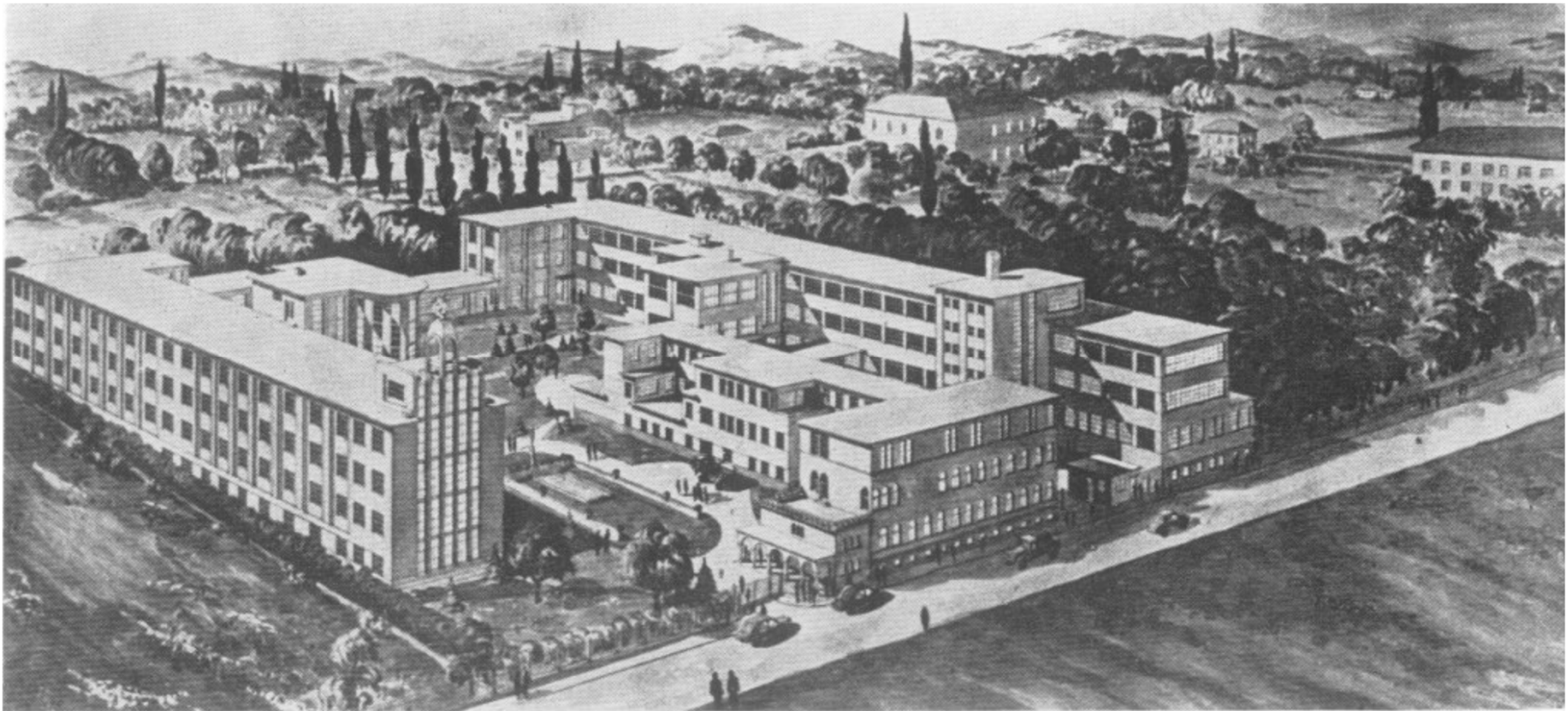
Dolgozói létszám: 505 fő

Érdekesség: 500 000 db lövedékgyűjtő szállítása
Londonba, a War Office M.G.O. hivatalnak

Magyar Optikai Művek Rt. 1939.

Tervek az épületek jelentős bővítésére 1940.

Az ostrom utáni állapot 1945.

1946. Potsdami egyezmény

A német-magyar részvénytársaságok szovjet kézbe kerülnek

Repülés	-	Maszovlet
Hajózás	-	Meszhart
Olajipar	-	Maszovol
Bauxitbányászat és alumíniumipar	-	Maszobal

MOM

Kivétel: Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.
(mert svájci tulajdon volt)

MOM emlékbélyeg 1946.

MOM Művelődési Központ 1949.

Bárány Nándor

Optikai és Finommechanikai Központi
Kutató Laboratórium igazgatója
1949.

Tanszékvezető egyetemi tanár a BME
Finommechanikai, Optika Tanszékén
1957.

1952.

A részvénytársaságok újra magyar kézbe kerülnek.

A MOM állami vállalat lett

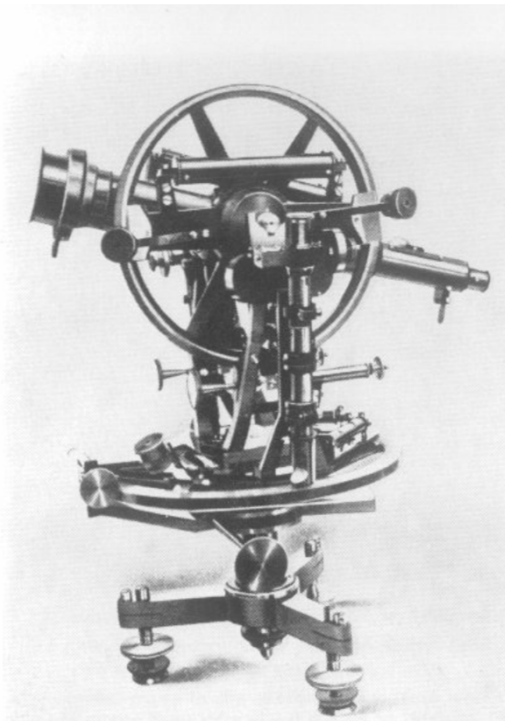
1956.

**A MOM 80 éves:
„Munka Vörös Zászló Érdemrend”**

Posch Gyula
1957-től igazgató

A MOM gyártmányai a kezdetektől ...

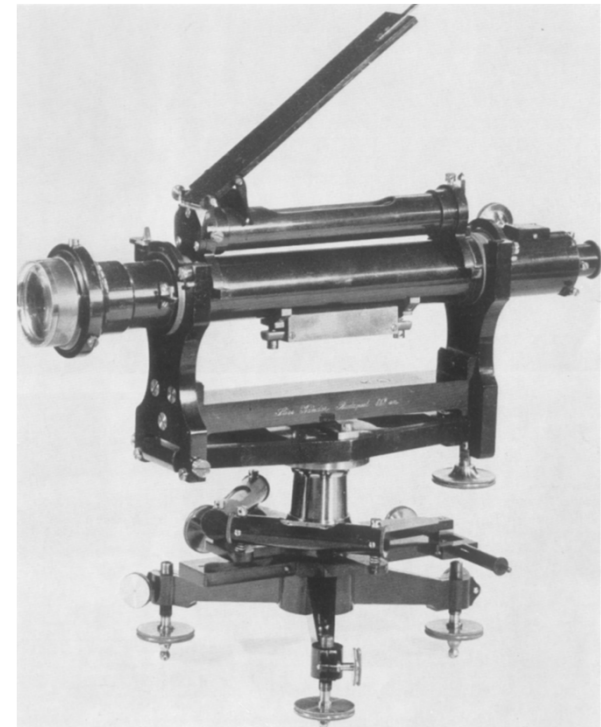
Teodolit...

... és szintezőműszer

a 1900-as századfordulóról

Tüzérségi figyelő,
„ollós távcső”

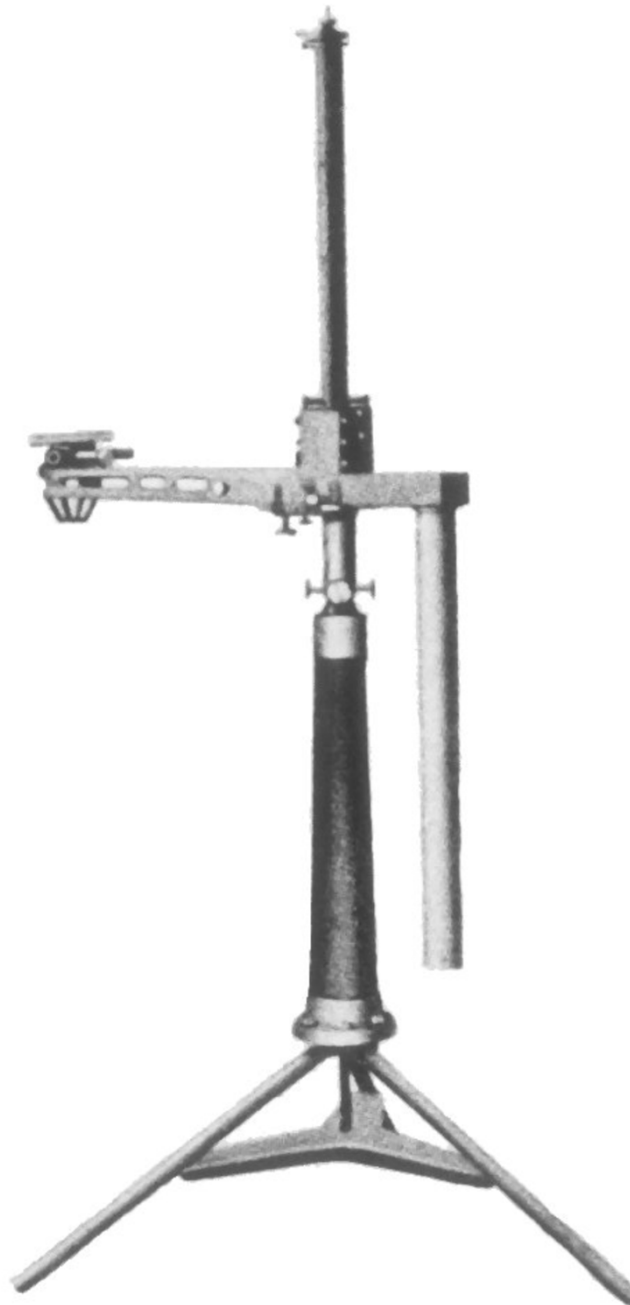

Az 1920-as évek elejétől:
vízmérők, mozdonyarmatúrák...

...az 1920-as évek végétől:
rádiókészülékek gyártása

Magyarország 84 ezer rádiókészülékéből
55 ezer Süss gyártmányú

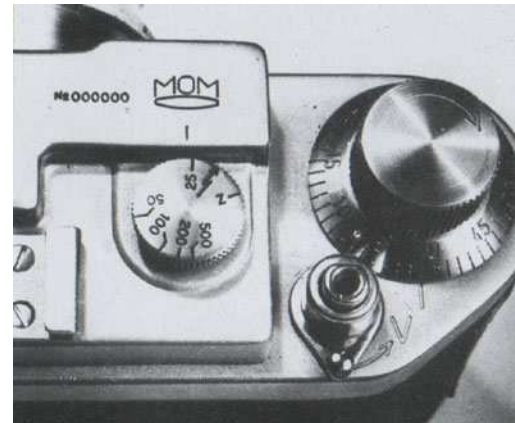

Eötvös-inga

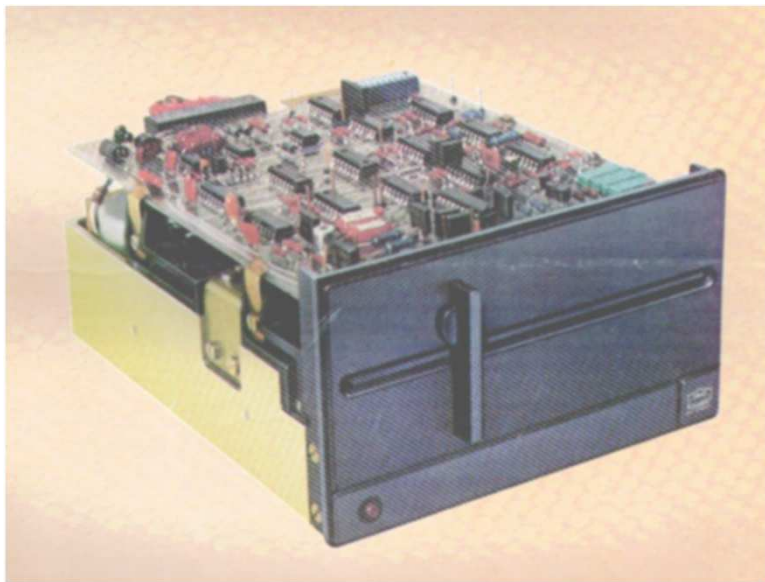
Ébresztőórák

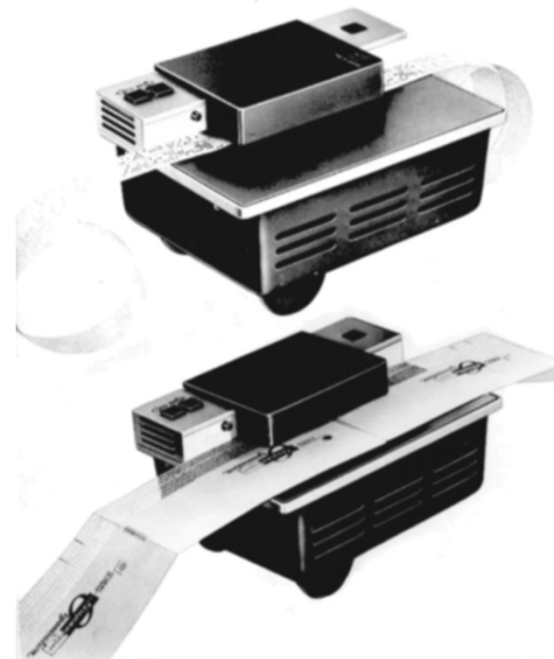
Szemüveglencsék

Teleobjektív - fényképezőgép

Floppy meghajtó...

...lyukszalag olvasó-lyukasztó...

...vállalati számítóközpont

Te-B23

Ni-A31

Ni-B3

Giroteodolit

Ta-D41

Li-Te-D43

Ma-4

1975.

Állami díj, a száloptika fejlesztéséért:

Dr. Lisziewicz Antal, Hegyessy Géza, Besskó Dezső

Kossuth díj, a geodéziai műszerek és a giroteodolit fejlesztéséért:

Dr. Bezzegh László, Bors Károly, Schinagl Ferenc,
Pusztay Ferenc

Centenáriumi emlékérem

1976.

A MOM látképe 1970.

1989. Több mint 150 féle gyártmány a katalógusban

1998.

*A Magyar Optikai Művek jogutód nélkül
megszűnik*

*A helyén
A MOM Park bevásárló központ, a MOM
lakópark és irodaházak épülnek*

Az épületek bontása

?

GeoDesy Kft. bejárat oldal

MOM GeoDesy

Horváth Holding Rt.
1995.

2014. februárjában a Trimble Navigation megvásárolta a a GeoDesy Kft - t.

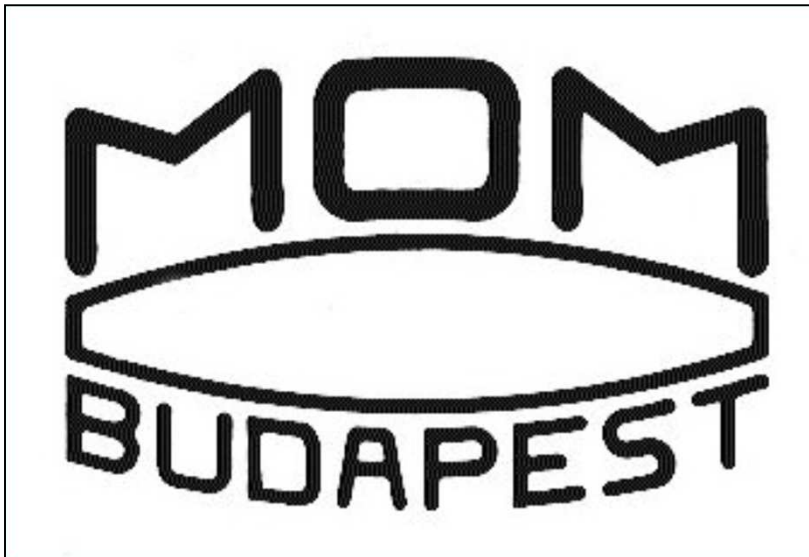
Így létrejött a **Trimble Hungary Kft** , amely a Trimble vállalatcsoport tagjaként működik tovább.

A Magyar Optikai Művek néhány utódcége

1. Buchmann-MOM, Mátészalka (lencsegyártás)
2. MOM Vízméréstechnikai Zrt. Mátészalka (vízmérők)
3. MOM Faktor, Komló (autótechnika)
4. MOM Szerviz Kft. Budapest, (spektrofotométerek, színmérők, derivatograph-ok javítása, geodéziai műszerek fogalmazása)
5. MOMERT-Rt. Dunaújváros (óra, mérleg)
6. Euro-Geo Kft. Zalaegerszeg
(műszerállványok, egyéb műszertartozékok)
7. XII. kerületi Hegyvidék Művelődési Központ

Ez volt a Magyar Optikai Művek rövid története

Köszönet **Kisfalusi Gábornak**, az egykori MOM fejlesztőmérnökének,
aki több értékes forrásmunkára hívta fel a figyelmet és több
fényképe közlését engedélyezte.